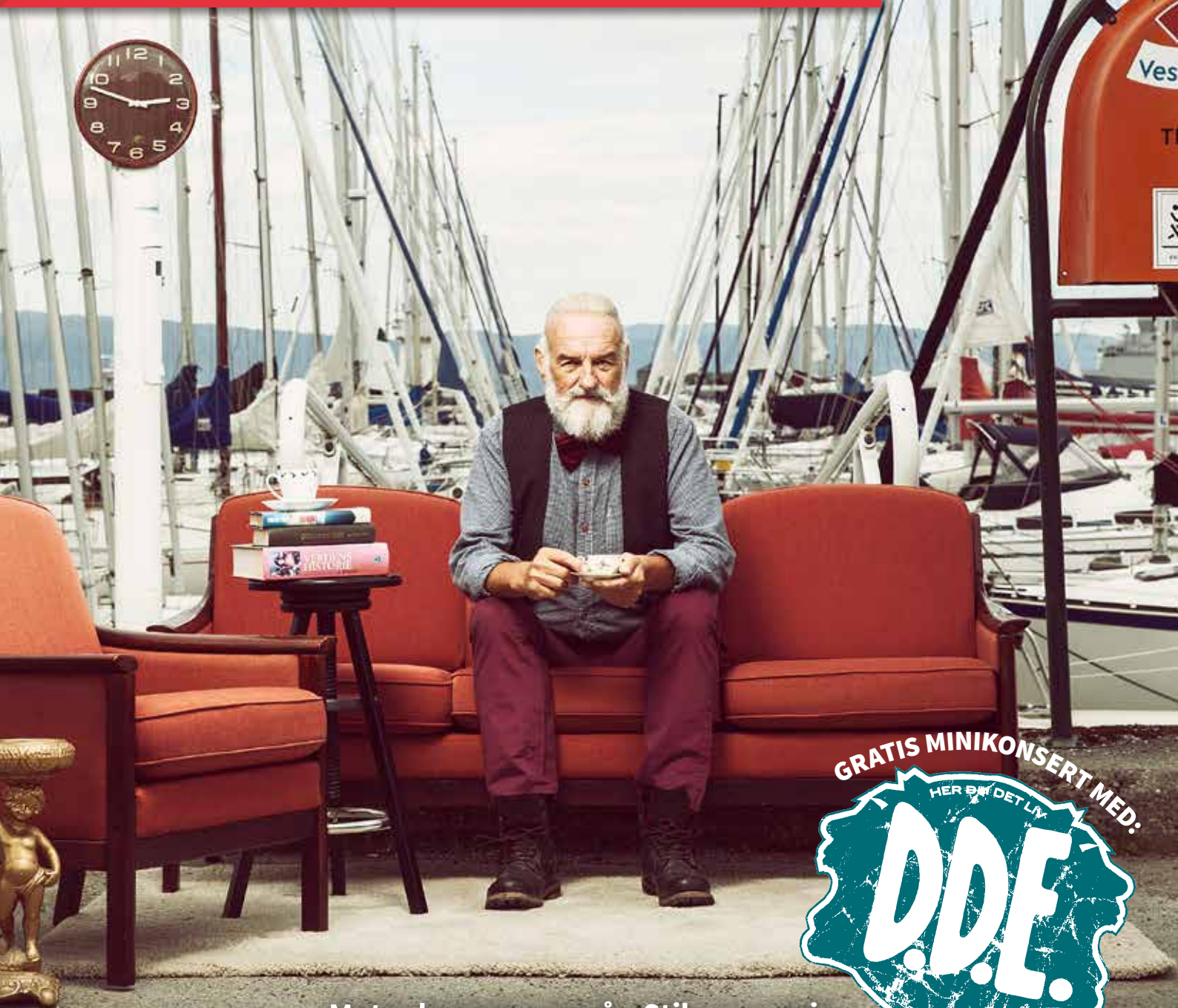

AVFALL ER

RÅSTOFF

Informasjon til husstandene i Trondheim

Kundeblad nr. 2 2016

Moter kommer og går. Stil varer evig.

Velkommen til Gjenbruksdagen

Torvet lørdag 27. august, show kl. 13.00

TRONDHEIM
RENHOLDSVERK

GRØNN SOMMER!

I disse dager går Fretex på skattejakt i egne butikker etter klær til Gjenbruksdagen. En egen catwalk og klesutsalg planlegges på Torvet. D.D.E. vil lage folkefest, og vi samler gjenstander til vår gratisbutikk BrukOM.

Et av Trondheim Renholdsverks viktige mål er å bidra til å redusere avfallsmengden. For å oppnå dette, er det viktig å bruke ting om igjen framfor å kaste, og å reparere i stedet for å kjøpe nytt. Derfor gleder vi oss spesielt mye til 27. august når vi for sjuende år på rad, i samarbeid med Fretex, kan invitere til Gjenbruksdagen.

BrukOM

Den nye gjenvinningsstasjonen er nå offisielt erklært åpnet. En stor nyhet er gratisbutikken BrukOM, hvor alle besøkende kan levere og hente brukte gjenstander. Tiltaket er en suksess. Hver dag tar kunder med seg 400–500 kg hjem fra BrukOM! Det er bra for miljøet! På Gjenbruksdagen stiller BrukOM med et eget telt på Torvet. Der vil du kunne levere brukbare varer og/eller ta med ting du har bruk for – akkurat slik gratisbutikken fungerer ved gjenvinningsstasjonen.

La mat- og hageavfall bli til matjord

Gjenbruk er bare ett tiltak for å redusere avfallsmengden. Å kompostere matavfall hjemme er et annet. En bonus er at kompostering gir næringsrik jord til egen hage. Jeg håper at dette blir høsten hvor familien og jeg realiserer planene om å kompostere matavfall, slik at vi til våren kan ta ut egenprodusert næring i hagen. Vi håper også at tilbud om gratis kurs i varmkompostering og artikkelen lenger bak i bladet skal bidra til at flere lar seg inspirere til det samme.

Velkommen til Gjenbruksdagen og velkommen på kurs!

Tone Pettersen Olden

Tone Pettersen Olden
Kommunikasjonssjef
Trondheim Renholdsverk

Bilder fra Gjenbruksdagen 2015. Foto: Ronny Danielsen

Vår forsidemodell er en av Trondheim Renholdsverks aller stiligste herrer. Willy jobber til daglig som driftsleder i avdeling Drift og vedlikehold. Antrekket er signert Fretex og kommer for salg hos Fretex Møllenberg 3. september. Møbler og ting til fotoopptaket er lånt fra Trondheim Renholdsverks gratisbutikk BrukOM.

Gjenbruksdagen 2016

27. august fylles Torvet igjen av gode gjenbrukstilbud. For sjuende år på rad kan du gjøre bruktkupp, delta i kartonglotteri, synge med D.D.E. og oppleve Fretex motevisning. Dagens vertskap, Marvin Wiseth og Mona Grudt, guider deg gjennom showet.

Program for Gjenbruksdagen lørdag 27. august

10.00–15.00

Fretex gjenbruksutsalg og gratisbutikken BrukOM

Fretex kvalitetssalg av gjenbruksklær og redesign til damer og menn, bøker, samt klær, leker og møbler til barn. I BrukOM gratisbutikk kan du levere brukbare varer og/eller ta med deg gjenstander du har bruk for.

13.00

Velkommen

ved Trondheim Renholdsverk og tospannet Marvin Wiseth og Mona Grudt.

Fretex moteshow

Gjenbrukstrenden står sterkere enn noen gang. Mona Grudt og modeller fra Trend Models viser lekke, inspirerende antrekk hentet fra Fretex. Klærne selges i Fretex' butikk på Møllenberg 3. september.

Minikonsert med D.D.E.

Norsk rocks mest folkekjære band byr på et forrykende liveshow. Det ryktes om et band i toppform og resirkulering av knallsterke hits.

Ca. kl. 14.00

Vinn 10 000 kroner i kartonglotteriet

Ta med deg kartongkubber (seks kartonger brettet og stappet i én kartong) til Trondheim Renholdsverks stand på Torvet fra kl. 10.00. Skriv navn og mobilnr. på kubbene. Heldige vinnere trekkes fra scenen ca. klokken 14.00.

Symbolisk saks: Ordfører Rita Ottervik, her flankert av daglig leder ved Trondheim Renholdsverk, Knut Eirik Ballestad, sto for den offisielle åpningen av nye Heggstadmoen gjenvinningsstasjon. Til selve snorklippingen fikk ei gammel og meget velbrukt saks fra gratisbutikken BrukOM igjen komme til heder og verdighet.

Grand opening

Tirsdag 21. juni ble den nye, topp moderne gjenvinningsstasjonen feiret med besøk av selveste Rita Ottervik, snorklipping og taler.

– Anlegget har tatt lengre tid å ferdigstille enn forutsett. Desto gledeligere er det for alle som har jobbet hardt og lenge å feire at gjenvinningsstasjonen er ferdig. Det sier en fornøyd daglig leder ved Trondheim Renholdsverk, Knut Eirik Ballestad. I åpningstalen kunne ordfører Rita Ottervik avsløre at hun også er godt fornøyd med resultatet:

– Et av våre viktigste mål er at Trondheim skal være landets beste miljøby, og her på den nye gjenvinningsstasjonen, er man nødt til å opptre miljøvennlig, for det vil ikke bli mulig og «betale seg bort fra sortering,» slik det har vært frem til i dag.

– Miljøvennlig er også samarbeidet dere har med Fretex, som tar imot artikler som selges og gjenbrukes. Det nye prøveprosjektet, BrukOM, er også flott. At byens borgere kan levere fullt brukbare ting til gjenbruk er strålende. Det er god miljøpolitikk! Til sammen representerer anlegget utvilsomt en stor forbedring av tilbudet til byens borgere.

DETTE ER NYE HEGGSTADMOEN:

- Kan ta i mot 200 000 besøkende i året
- Alle funksjoner samlet på ett sted
- Du slipper å rygge
- Bemannet mottak for farlig avfall
- Ny gratisbutikk – BrukOM
- Fretex gjenbruksmottak er på plass igjen
- Nye og effektive vektorer for veiing av restavfall
- Kundeområdet er adskilt fra tungtrafikken
- Større containere som rommer mer

Prima ansatte på BrukOM!

Hver dag tar folk med seg 400–500 kg avfall hjem fra Heggstadmoen. Det gleder Amanuel, Elias og Ketil.

Det er omtrent fem måneder siden gratisbutikken BrukOM åpnet på gjenvinningsstasjonen. Konseptet, som er et prøveprosjekt fram til nyttår, er så langt en stor suksess. BrukOM har blitt så populært at opp til 500 kilo avfall hentes ut fra torget daglig.

– Vi er overveldet over den gode responsen, sier driftsleder Dragana Beric Skjøstad, og forteller at de har rundt 150 besøkende daglig på det pulserende lille gratistorget.

Hyggelige ansatte

Prima, en av Midt-Norges største attføringsbedrifter, og Kvalifiseringssenter for innvandrere, bidrar med bemanning på BrukOM. Den faste ekspeditør-trioen Amanuel Weldeab Fisshaye, Elias Samuel Habte og Ketil Brissach synes ordningen fungerer utmerket.

– Vi er veldig glade for muligheten til å jobbe her, sier Amanuel. Vi blir bedre i norsk, opparbeider oss viktig arbeidserfaring og får

omgås hyggelige kollegaer. I tillegg til å hjelpe kundene, har gutta eget reparasjonsverksted og rensemaskin i butikken.

– Å få jobbe er svært viktig for oss og vi håper at flere bedrifter enn Trondheim Renholdsverk vil vurdere å inngå lignende samarbeid med Kvalifiseringssenter for innvandrere og Prima, sier de blide guttene.

Den enes søppel, den andres skatt

– Mange blir overrasket over hvor mye fint som finnes her, legger Ketil til og sier at det oppleves meningsfylt å se fullt brukbare ting skifte eier framfor å kastes.

Han håper at enda flere både bringer og tar med seg brukte skatter når de kommer, og legger til at sykler, sportsutstyr, møbler, kopper og kar skifter eier spesielt raskt.

– Idéen til gratisbutikken kom fordi vi så at mye av det som leveres her er fullt brukbare ting som fortjener å leve lengre. Vi er glade for at folk ser ut til å være enige med

Driftsleder Dragana Beric Skjøstad

oss. Det bidrar til å øke gjenbruksgraden og redusere den totale avfallsmengden, noe som er et viktig mål for Trondheim Renholdsverk, avslutter Dragana.

Åpningstider BrukOM

Mandag–fredag 07.00–15.00

Ikke kast den gamle sykkelen din. På BrukOM setter vi i stand brukte sykler slik at andre kan ha nytte av dem. Fra venstre: Amanuel, Elias og Ketil.

Lag jord til din egen hage

Vi får mange henvendelser om kompostering av matavfall, og våre gratiskurs i varmkompostering blir mer og mer populære. Frem til vi får på plass en ordning for kildesortering av matavfall, ønsker Trondheim Renholdsverk å stimulere til økt kompostering. Vår ekspert på området, Morten Skogly, gir deg svar på mye av det du lurer på.

Hva er egentlig kompostering?

– Kompostering er nedbrytningsprosessen hvor et mangfold av organismer, som meitemark, midd, sopp, spretthaler og bakterier sørger for å bryte ned organisk materiale til naturlig og god kompostjord.

Hvem kan kompostere?

– Kompostering av matavfall krever kunnskap for å gjøre det riktig. Du kan tilegne deg nødvendig kunnskap ved å delta på kurs hos oss. Med varmkompostering får du oppleve gleden av å se matavfallet bli til næringsrik naturgjødsel og bidra til å redusere avfallsmengden.

Hvor mye kan man redusere egen avfallsmengde ved å kompostere?

– Du kan redusere avfallsmengden med 50–100 kilo per person i året, og sitte igjen med 30–40 kilo næringsrik kompost. I tillegg reduserer du miljøbelastningen ved mindre avfallstransport og minsker behovet for mindre miljøvennlige produkter som torvprodukter og kunstgjødsel.

Hva er forskjellen på varmkompost og kaldkompost?

– Kort sagt finnes det to grunnmetoder. Kaldkompostering brukes på gress og hageavfall. Metoden innebærer at du samler hageavfall i en haug eller en egen bingje på et skyggefullt sted i hagen, sørger for god lufttilgang og rører rundt av og til. Siden temperaturen ikke blir så høy i uisolerte binger eller hauger, kan prosessen ta lang tid. Matavfall skal aldri legges i kaldkompost.

Varmkompostering er metoden som brukes på matavfall. Dette er en prosess i lukket bingje hvor varmen bidrar til at matavfallet omdannes raskere til kompostjord.

Hva kreves for å lage varmkompost?

– Varmkompost krever en egen, godt isolert bingje hvor bunnen dekkes med 0–30 cm småkvist, lyng, bark, bar eller halm for å sikre god lufttilgang og optimal temperatur

**Visste du
at Trondheim
Renholdsverk
tilbyr kurs i varm-
kompostering?**

(50–70 grader). Etter å ha plassert matavfallet i bingen, må man strø med kompoststrø som sørger for å absorbere vanndamp og gi god oksygentilgang som hindrer forråtnelse.

Hvor lang tid tar det før matavfallet blir til jord?

– Det spørres hva slags avfall du har i. Kjøkkenavfall kan gå på fire måneder, inkludert ettermodning.

Hva kan hives i varmkomposten?

– Alt av organisk materiale, som teposer, oppklippte eggekartonger, melkeprodukter, frukt, potetskrell, grønnsaker, tørkepapir, kaffegrut og filter, aske, egg, kjøtt, fisk, rekeskall og så videre. Unngå ting som tar lang tid å bryte ned som bein, hår, plast, avispapir, avføring fra katt og hund, bleier, farget papir og sitruskall.

Hvor får man tak i bingje?

– Du kan kjøpe eller lage selv. Bingen må ha finmasket netting i bunnen for å holde mus og gnagere unna. (Ikke hønsenetting fordi den er for svak, men nett med spalteåpning 0,5 cm). Bingen må være isolert med minst 5 cm tykk isolasjon i bunn, med luftehull, sidevegger, innerlokk og topplokk for å holde på varmen om vinteren.

Hvor bør bingen stå?

– Lett tilgjengelig, gjerne ved siden av søppelkassen, eller ved trappen. Et sted du kommer til også om vinteren, selv om det er snø.

Lukter det vondt?

– Ikke hvis du gjør det som kreves og prosessen går som den skal.

Hvor ofte skal komposten mates?

– Ukentlig, og helst ikke sjeldnere enn hver tredje dag.

Hvor mye strø skal man bruke og hvor får man tak i det?

– Det er vanlig å bruke 1 del strø på 4 deler matavfall. Kompoststrø består ofte av oppmalt kvist som fås kjøpt på byggevarebutikker og planteforretninger. Du kan selvfølgelig lage strø selv også.

Morten Skogly eier Skogly kompost og flisepikkeri og er konsulent og kursholder hos Trondheim Renholdsverk

HØST I HAGEN

Grill, hagemøbler og planter får et lengre og bedre liv med ekstra omsorg når sommeren er på hell.

Gi plenen mat til vinteren

Hvis du gjødsler plenen nå, har den noe å leve av i vinter. Velg gjerne naturgjødsel som kompost eller husdyrgjødsel. Det er skånsomt for plenen og gir langsom næring. Det er akkurat det plenen din trenger.

Klipp staudene

Klipp bort visne blomster. Det holder buskene friske og fine til våren. Høstgjødsel er godt for plantene.

Høst bær og grønnsaker

Ikke la frukt og grønnsaker gå til spille. Høst av hagen, sylt, tørk, frys og nyt. Beskjær de eldste greinene på rips, solbær og stikkelsbær. Da kommer det nye greiner og busken vil holde seg friskere og gi mer bær til neste år.

Lenge leve grillen

Vedlikehold av grillen er avgjørende for at den skal vare noen sesonger til. Vask den grundig før du pakker den bort for vinteren. Fjern overflaterust med syrefri olje og ta bort gamle fettlag.

Ta vare på hagemøblene dine

Forleng hagemøblenes levetid ved å gi dem en god vask. De har tålt sol, regn og vind gjennom en lang sesong og fortjener ekstra omsorg. Fjern blader og rask. Spyl forsiktig med hageslangen.

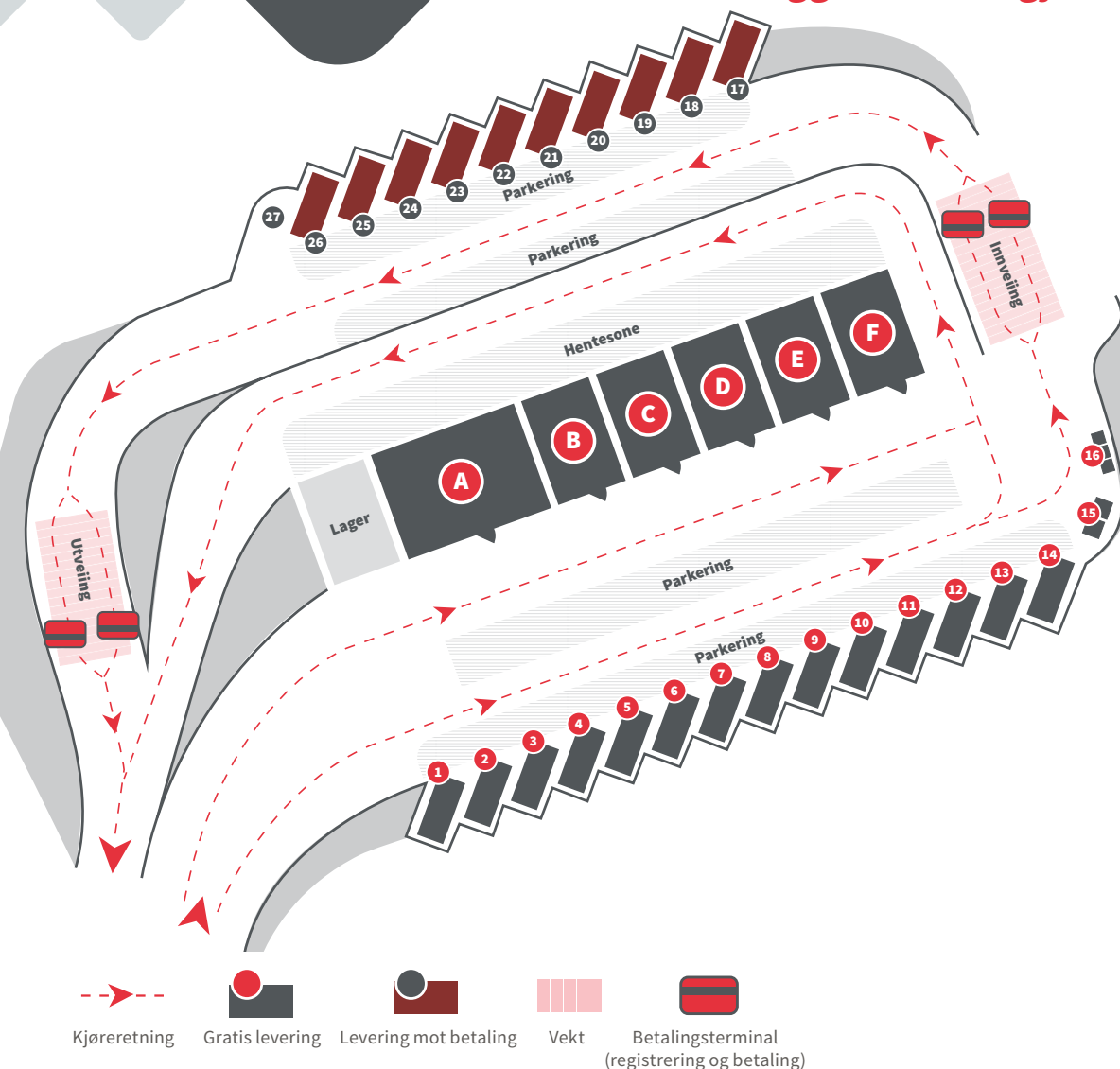
Hvem egner kompostering seg for?

– Alle som har hage med plass til en kompostbinge og et sted der de kan ettermodne kompostert materiale. De med små rekkehushager eller som bor i blokk, kan gå sammen om fellesanlegg.

Kom på kurs!

Vil du lære mye mer om kompostering? Vi arrangerer kurs hver vår og høst. Datoer for høstens to kurs er 19. og 27. september kl. 18–20. Du melder deg på ved å sende e-post til morten.skogly@gmail.com. Oppgi bostedsadresse og ønsket kursdag.

Oversikt over Heggstadmoen gjenvinningsstasjon

Rekkefølge

Gratis levering

- 1 Impregnert trevirke
- 2 Trevirke
- 3 Metall
- 4 Trevirke
- 5 Papp
- 6 Trevirke
- 7 Impregnert trevirke
- 8 Metall
- 9 Papir
- 10 Papp
- 11 Trevirke
- 12 Metall
- 13 Plastemballasje
- 14 Isoporemballasje
- 15 Glass og metallemballasje
- 16 UFF (brukte klær)

- A Mottak for farlig avfall
 B El-avfall og PCB-/klorparafinerte vinduer
 C Hvitevarer
 D Fretex gjenbruksmottak
 E BrukOM gratisbutikk
 F Administrasjon

Levering mot betaling

- 17 & 18 Brennbar rest
- 19 & 20 Ubrennbar rest
- 21 & 22 Brennbar rest
- 23 Gips
- 24 Isolasjon
- 25 Rene masser
- 26 Inerte masser
- 27 Dekk med og uten felg

Åpningstider

Heggstadmoen gjenvinningsstasjon og hageavfallsmottak

Mandag-torsdag	07.00–20.00
Fredag	07.00–15.00
Lørdag	10.00–14.00

NB: Gjenvinningsstasjonen tar IKKE imot matavfall.

Gratisbutikken BrukOM

Mandag-fredag	07.00–15.00

Slik fungerer den nye vekta

- Betaling på vekta er kun mulig med betalings-/kredittkort.
- Betalingskortet skal brukes både ved innveiling for å registrere vekt, og ved utveiling for å måle differansen og fastslå pris.
- De som glemmer betalingskort får faktura i posten.
- NB. Kjør **ALDRI** på vekta før bilen foran har kjørt av.

Kundesenter: 917 54 000, kildesortering@trv.no
 Besøksadr.: Heggstadmoen 53 | Postadr.: P.b. 2380 Sluppen, 7004 Trondheim
 Kontortid: mandag – fredag kl 08.00–15.30
 Web: trv.no | facebook.com/trondheim.renholdsverk

Redaktør: Tone Pettersen Olden | Opplag: 87.200
 Distribusjon: Trondheim kommune
 Foto: Amanda Gerhardsen
 Tekst og layout: Tibe Reklamebyrå
 Trykk: 07 Media | Papir: 100 % resirkulert papir